

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

תוכן עניינים

- א. תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות ... לאפוקי מחוסר אבר דלא..1
 - ב. למחוסר אבר שנאסר לבני נח.....2
 - ג. מריפה אינה יולדת3
 - ד. בני ישראל מצווין על שחוטי חוץ ואין העובדי כוכבים מצווין על שחוטי חוץ לפיכך כל אחד ואחד בונה לו במה לעצמו ומקריב עליה כל מה שירצה ... אסור לסייען ולעשות שליחותן ... ולאורינהו [להו] שרי.....4
 - ה. מה מזבח שלא ישתמש בו הדיוט אף עצים שלא ישתמש בהן הדיוט.....4
- ו. כשם שמחנה במדבר כך מחנה בירושלים מירושלים להר הבית מחנה ישראל מהר הבית לשער נקנור מחנה לויא מכאן ואילך מחנה שכינה והן הן קלעים שבמדבר 5

דף קטז.

א. תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות ... לאפוקי מחוסר אבר דלא

כבר התבאר קדושין דף כד: אין המומין¹ פוסלין בקרבן הבא מן העוף, וכן אחד הזכר ואחד הנקבה קרבים בעוף שלא נאמר (ויקרא כב פסוק יט) תמים זכר אלא בבהמה בלבד².

¹ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ג הלכה א

² ויש מהגדולים שהקשו, הא בויקרא הני קראי דבקר וצאן ועוף ובבקר וצאן כתיבי: זכר תמים, דמזה דרשינן דאין תמות וזכרות בעופות, הא כתיבי: ואם מן הצאן ואם מן העוף, ובצאן אמרינן בת"כ וי"ו מוסיף על עניין ראשון ולמידין זה מזה, וכן הוא בזבחים (מת, א), וא"כ למה לא נאמר גם בעוף וי"ו מוסיף על עניין ראשון וילמד עוף מבקר וצאן שיהא נוהג בו תמות וזכרות (מזרחי ומל"מ), ומאד טרחו בזה. אמנם באמת אין זו קושיא כלל, דוודאי אם מיעוש זה הוה ילפינן מקראי דויקרא הוה אמרינן כן, ועוד דאי מקראי דויקרא הו"ל לומר זכרות ותמות דבויקרא כתיבי: זכר תמים. אבל באמת למדנו זה מקרא דאמור, דכתיב שם: לרצנכם תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים, ומזה למדנו תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעוף. וכך מפורש בת"כ פ'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

בד"א במומין קטנים אבל עוף שיבש גפוי³, או נסמית עינו⁴, או נקטעה רגלו, אסור לגבי המזבח שאין מקריבין חסר כלל, וכן אם נולד בו אחת מן הטריפות שאוסרין אותה באכילה הרי זה נפסל לקרבן.

ב. למחוסר אבר שנאסר לבני נח

מותר לנכרים⁵ להקריב עולות לשם בכל מקום והוא שיקריבו בבמה שיבנו, כדלהלן ומותר להם להקריב בהמה חיה ועוף תמימין ובעלי מומין טהורים, אך לא טמאים, וכן מחוסר אבר אסור לבני נח להקריב אף על פי שבעל מום מותר להם, שנאמר לנח (בראשית ו פסוק יט) מִכֹּל הַחַי מִכָּל בֶּשֶׂר, הבא בהמה שחיים ראשי אברים שלה.

י"א⁶ שאיסור גמור הוא זה לבני נח והם מוזהרים עליו, אלא שלא נמנה בין שבע המצוות להיות חייבים עליו, לפי שקום ועשה הוא, שאם נדר מחוסר אבר אומרים לו הבא קרבן שלם, ושבע המצוות נחשבו רק שב ואל תעשה, וי"א⁷ שאין חייבים על זה כלל, אלא שהקרבן פסול.

ויקרא, וז"ל הת"כ שם (פרשה ו): מן העוף, ולא כל העוף, לפי שנאמר: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים, תמות וזכרות וכו', יכול אף שיבש גפו וכו', ת"ל: מן העוף, ולא כל העוף, וכן פירש"י בקדושין שם. וא"כ לא שייך לומר בויקרא וי"ו מוסיף וכו', כיון דבפ' אמור נתמעטו מתמות וזכרות. ערוה"ש העתיד איסורי מזבח נג א – ג
3 לא נתבאר לנו בהך דיבשה גפה כמה הוא שיעור היבשות, ומסתברא דזהו כיבשות אוזן בכור, דתנן ר"פ על אלו מומין דהיבשות הוא שאם תנקב אינו מוציא דם, וכן נ"ל דיבש גפה לא מקרי אלא הפרק הסמוך לגוף, דהפרק הראשון הא אין בו בשר שיש בזה ממש ואינו עיקר האבר. ערוה"ש העתיד שם ד
4 עיין ערוה"ש העתיד שם שכתב דלדעת תוס' היינו שנחטטה דסתם נסמית אינו מחוסר אבר אבל כתב שלדעת רש"י יש בו איסור משום הקריבהו נא לפחתך.
5 רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יט הלכה טז ומל"מ שם
6 תוס' ע"ז ה ב ד"ה מנין, ועי' מל"מ מלכים פ"י ה"ז. שהקשה אני תמיה בדברי התוס' הללו שתירצו דמאי דלא חשיב מחוסר אבר בהדי שבע מצות משום דהוי קום עשה דהתינה בנדר שייך בה קום עשה אבל בנדבה דאמר על מחוסר אבר הרי זו לעולה מאי קום עשה שייך בה דאם אנו אומרים לו שלא יקריבנה לה' הא לא נשאר לו עוד שום חיוב.
7 ריטב"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

אף הטרפה אסורה לבני נח להקרבה⁸, שנאמר (שם) לְהַחֲיִיתָ, וטרפה אינה חיה, או משום שנאמר (שם) אֶתֶּךָ, בדומים לך. ויש סוברים⁹ שטרפה מותרת לבני נח לקרבן, ולא מיעטה תורה טרפה בהכנסה לתיבה אלא משום שאין הטרפה ראויה לקיום העולם, אבל לא משום פסול קרבן.

ג. טריפה אינה יולדת

כבר התבאר במסכת ע"ז דף ה: שטריפה בבעלי חיים¹⁰ שאסרתה תורה באכילה – וכן לכמה דינים בקדשים ובמצוות ועוד – היא בעל חיים שיש באחד מאבריו מכה שסופה להמית אותו,

סימנים נתנו חכמים לטריפה, שאם חסרה אחד מכולם, חזקה שאינה טריפה, והם: שאינה חיה יותר מזמן מסוים ושאינה יולדת.

לפיכך להלכה ספק טריפה¹¹ נקיבה שילדה מותרת¹², אבל ודאי טריפה, אין לידה סימן להכשירה¹³, שכשם¹⁴ שישנן מיעוט טריפות מסוימות שחיות, כך ישנן מיעוט טריפות שיולדות.

כשם שלידה סימן כשרות היא בבהמה כך המלת ביצים סימן כשרות היא בעוף¹⁵, ונקיבת העוף שנולד בה ספק טריפות, אם טענה ביצים והמילתן,

⁸ ע"י תוס' כאן ד"ה אבל כו' ומסתבר למעוטי טריפה טפי ממחוסר אבר וכו', וכ"כ בחסדי דוד לתוספתא זבחים רפ"ג שהמיעוט הוא שטרפה אסורה לב"נ, וכ"נ בירושלמי סוטה פ"ט ה"ה ובקה"ע שם ד"ה ה"ג מכיון שטרפה גרועה ממחוסר אבר לקרבן.

⁹ תוס' רבנו אלהנן לע"ז ה ב; פנים מאירות כאן

¹⁰ רמב"ם מאכ"א פ"ד הי"א

¹¹ רמב"ם שחיטה פי"א ה"א, ע טוש"ע יו"ד נו יח

¹² אולם אין לידה סימן כשרות אלא כשנתעברה לאחר שאירע בה ספק הטריפות, אבל נתעברה ואחר כך נטרפה, יכולה היא ללדת ולד של קיימא

¹³ רי"ו נט"ו ח"ה אות יז סוף ח"א, וכ"מ ברמב"ם שם.

¹⁴ פלתי סי' מ ס"ק ג; כת"ס חולין פ' אלו טריפות אות קצו ובתשובותיו יו"ד סי' כט. ועי' כנה"ג סי' נו הנה"ט אות מו ותבו"ש סי' ל ס"ק ח ופלתי סוס"י נו ופמ"ג סוף פתיחה להל' טריפות

¹⁵ רמב"ם שחיטה פי"א ה"א, ועי' שו"ע יו"ד נו יח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

הרי זו כשירה, ואף אם לא נולדו הביצים מזכר, אלא נתחממה מהארץ – ספנא מארעא – הרי זה סימן שאינה טריפה¹⁶.

דף קטז:

ד. בני ישראל מצווין על שחוטי חוץ ואין העובדי כוכבים מצווין על שחוטי חוץ לפיכך כל אחד ואחד בונה לו במה לעצמו ומקריב עליה כל מה שירצה ... אסור לסייען ולעשות שליחותן ... ולאורינהו [להו] שרי

כבר התבאר לעיל דף מה: שהשוחט קדשי נכרים בחוץ חייב¹⁷, וכן המעלה אותן בחוץ.

והנכרים מותרין להקריב עולות לשם בכל מקום, והוא שיקריבו בבמה שיבנו.

ואסור לסייען¹⁸ ולעשות שליחותן שהרי נאסר עלינו להקריב בחוץ, ומותר להורות להם וללמדם היאך יקריבו לשם האל ברוך הוא.

ה. מה מזבח שלא ישתמש בו הדיוט אף עצים שלא ישתמש בהן הדיוט

¹⁶ הג' מהרש"ל לשערי דורא סי' עג, הובא בדמשק אליעזר (לובלין ת"ו) חולין שם והסכים, ובעצי ברושים סי' לא ובשערי בינה לש"ד שם. ועי' ראב"ן חולין סי' רסג. ועי' במגיד מראשית סי' ב ובעצי ברושים שם, שכ"מ מגמ' חולין שם. ועי' ש במהרש"ל ובפמ"ג סי' נז שפ"ד ס"ק מח ובמגיד מראשית שם, שאע"פ שבש"ד שם הזכיר שבאו מזכר, (וכ"ה בסה"ת סי' כז ובסימניו בריש הספר סי' ל' ובהגמ"ר חולין ריש פ"ה), לאו בדוקא, ועי' ש במהרש"ל שכ"ד כל הפוסקים, ועי' שערי בינה שם, שכוונתו שכ"מ מסתימת הפוסקים, ועי' דברי שאול יו"ד סי' נז סי"ח. ועי' בס' דעת תורה סי' נז ס"ק מג ובקו"א, שדן לאסור, ע"פ ל' הראשונים הנ"ל.

¹⁷ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יט הלכה טז

¹⁸ עיין תוס' זבחים קמ"ז ב' ד"ה אסור וכו'. שכתבו דאפילו בעבודות שאינם חייבים עליהם אסור לסייען וכו'.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

כל העצים החדשים¹⁹ כשרים למערכה²⁰, אך עצים ששמשו לחולין אינם כשרים. ועצי סתירה²¹ דהיינו שסרתו בנין ונמלו מהם העצים שנשתמשו מהם²², פסולין לעולם לא יביאו אלא חדשים²³.

העצים לכל²⁴ הקרבנות משל ציבור, ואין היחיד מביא עצים לקרבנו מביתו.

ו. כשם שמחנה במדבר כך מחנה בירושלים מירושלים להר הבית מחנה ישראל מהר הבית לשער נקנור מחנה לויה מכאן ואילך מחנה שכינה והן הן קלעים שבמדבר

כבר התבאר לעיל דף קיב: ששלש מחנות²⁵ היו במדבר, מחנה ישראל והוא ארבע מחנות, איש על דגלו. ומחנה לויה שנאמר בה (במדבר א נ) וְסָבִיב לְמִשְׁפַּחַת יִצְחָק, ומחנה שכינה והוא מפתח הצר אהל מועד ולפנים.

וכנגדן לדורות, מפתח ירושלים עד הר הבית כמחנה ישראל, ומפתח הר הבית עד פתח העזרה שהוא שער ניקנור כמחנה לויה, ומפתח העזרה ולפנים מחנה שכינה, והחיל ועזרת הנשים מעלה יתירה בבית עולמים.

¹⁹ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ז הלכה ג

²⁰ לאפוקי נשתמש בהן הדיוט ופסק כר"א בן שמוע דאיתא בזבחים (דף קט"ז) ובהקומץ (דף כ"ב) ע"ש. ועיין לעיל פרק ששי סוף הלכה ב' יע"ש

²¹ רמב"ם שם פרק ו הלכה ב

²² לח"מ שם

²³ משום דסובר דר' אלעזר דמקיש עצים למזבח לומר דצריך שלא נשתמש בהם הדיוט אית ליה נמי דהיקשא אתא לומר דיהא משל ציבור אלא דסובר דאין היקש למחצה ומקשינן נמי להא דאי ר' אלעזר פליג את"ק לומר שלא יהא משל ציבור ולא מקיש להא א"כ אמאי לא אמרו בנמרא דאיכא בינייהו הא אלא ודאי מדאמר איכא בינייהו הדתי ועתיקי משמע דמשל ציבור כולי עלמא מודו דצריך שיהיו משל ציבור ופסק רבינו ז"ל כרבי אלעזר בן שמוע משום דתוספתא דאמרה עצי סתירה פסולים משמע דתרתיה בעינן. לח"מ שם, אולם עיין הר המוריה שכתב עיין פ"א מהל' בית הבחירה ה"ב יעו"ש היטיב ואף על גב דבמנחות כ"ב א' איתא זה לר"א בן שמוע דאיהו נפקא ליה מעל העצים אשר על האש אשר על המזבח לומר לך מה מזבח שלא נשתמש בה הדיוט אף עצים ואש שלא נשתמש בהן הדיוט אולם לר"א בן שמוע דס"ל מה מזבח של ציבור אף עצים ואש של ציבור ומשמע דלא ס"ל כר"א בן שמוע ולעיל פ"ה ה"ג פסק רבינו דיהא משל ציבור א"כ משמע דלית הלכה כר"א בן שמוע מ"מ פסק רבינו כמותו משום דבזבחים קט"ז ב' מבואר דהלכה כמותו

²⁴ רמב"ם שם פרק ה הלכה יג

²⁵ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ז הלכה יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

